

Grŵp Gorchwyl a Gorffen Cymunedau Ffyniannus – Gwasanaeth Casglu Gwastraff
Dydd Llun, Ionawr 30^{ain}, 2023 **2.00 p.m.**

Aelodau'r Pwyllgor yn bresennol:	Eraill yn bresennol:
Y Cynghorydd Gwyn Wigley Evans (Cadeirydd) Y Cynghorydd Ann Bowen Morgan Y Cynghorydd Marc Davies Y Cynghorydd Meirion Davies Y Cynghorydd Rhodri Davies Y Cynghorydd Wyn Evans Y Cynghorydd Rhodri Evans Y Cynghorydd John Roberts Y Cynghorydd Chris James	Y Cynghorydd Euros Davies Y Cynghorydd Ifan Davies Y Cynghorydd Amanda Edwards Y Cynghorydd Eryl Evans Y Cynghorydd Keith Evans Y Cynghorydd Geraint Hughes Y Cynghorydd Hugh Hughes Y Cynghorydd Ceris Jones Y Cynghorydd Caryl Roberts

Fe wnaeth Grŵp Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus gyfarfod ddydd Llun 30 Ionawr i gwmpasu'r wybodaeth y byddent yn gofyn amdani gan swyddogion ar gyfer cyfarfod Pwyllgor Craffu i'w gynnal ynglŷn â'r Gwasanaeth casglu gwastraff. Mae dyddiad ar gyfer y cyfarfod Craffu wedi ei drefnu ar gyfer dydd Mawrth 21ain Mawrth am 1.30pm.

Rhannodd yr aelodau eu profiadau o broblemau gyda chasglu gwastraff dros gyfnod y Nadolig gyda gwastraff nifer o drigolion heb ei gasglu am hyd at 6 wythnos. Codwyd pryderon ganddynt mewn perthynas â'r problemau yr oedd hyn yn eu hachosi gan gynnwys, problemau storio, problemau llygod, delwedd Ceredigion gan mai dyma 'ffenestr siop' y Sir. Trafodwyd cynyddu cydnerthedd o fewn y timau, oherwydd yr effeithiau y gall tywydd garw eu cael ar y gwasanaeth.

Gofynnodd y grŵp am adroddiad llawn yn egluro pam fod y tarfu ar gasglu gwastraff yn digwydd, a'i fod yn ymddangos yn waeth eleni.

Amlinellir y prif bwyntiau a godwyd gan y Pwyllgor isod:

1. Cyffredinol

- Pam nad yw casglu sbwriel yn flaenoriaeth?
- Anghysondeb o ran pryd mae bagiau porffor yn cael eu casglu mewn rhai ardaloedd (ee. Llanbedr Pont Steffan)?
- Mae angen i ni ganolbwyntio ar y tarfu sy'n digwydd oherwydd gwyliau banc/tywydd garw.
- Cyflwr ffyrdd, sgubion ffyrdd, dail a phridd. Nid yw ffyrdd yn cael eu glanhau cystal ag y buont. Oes rhaid i sgubion fynd i Cross Hands oherwydd gwastraff halogedig? Gall y cyfan achosi effaith ganlyniadol.
- Nid yw'r rhesymau a roddwyd, bod gyrwyr HGV yn graeanu yn y gaeaf a ddim ar gael ar gyfer lorïau gwastraff, yn dal dŵr ym mis Awst. Methwyd casgliadau gwastraff am 3 wythnos yn y cyfnod hwnnw. Pam?

- A ddylem anghofio am gasgliadau ar Ddydd Llun Gŵyl y Banc? Haws a chliriach
- Yng nghefn gwlad, yn aml dyma'r UNIG wasanaeth maent yn ei gael neu ei angen gan y Cyngor, ac nid ydynt yn ei gael, am beth maent yn talu? Pan na chaiff ei gasglu, mae lôn hir i fynd i lawr ac yn ôl, nid 3 cham ar balmart/
- Fel sir fach, gallwn a dylem fod yn fwy hyblyg
- Ble ddylai pobl gadw'r bagiau am 3/4/5 wythnos yn y dref?
- Mae'r cyhoedd yn gadarnhaol ynghylch y staff y maent yn dod ar eu traws
- Pam fod y gwastraff yn mynd i Ogledd Iwerddon ac nid Sir Gaerfyrddin?

2. Staffio

- Hoffem gael gwybodaeth am y canlynol:
- Nifer y staff; cydnerthedd y gwasanaeth.
- Tâl ac Amodau – a yw goramser wedi newid dros amser.
- Y ffordd y caiff gwyliau eu strwythuro – a yw hynny wedi newid? Mae'n ymddangos bod pobl yn cymryd gwyliau ar yr un pryd, patrwm ohono.
- Adnoddau Dynol wedi cydnabod absenoldebau? Salwch? Gofyn am graff i ddangos.

- A oes digon o staff?
- A oes gennym gyflenwad llawn o staff i redeg y fflyd?
- Pam mae staff yn cael dewis gweithio ai peidio ar wyliau banc?
- Pam mae contractau staff yn wahanol i'w gilydd?
- A oes angen i ni adolygu contractau staff?
- Nid yw'r gweithwyr yn gyfforddus nac yn hapus gyda chontractau ac felly maent yn cymryd gwyliau ac absenoldeb salwch fel dihangfa
- Ydy casglu sbwriel yn swydd llawn amser?
- Os oes amser sbâr ar ôl casglu a yw'r staff yn mudo i swyddi eraill yn yr amser hwnnw?
- A allwn ni gael mwy o staff a all helpu pan fo prinder (rhagor o bobl i gael trwydded HGV / gallu tynnu staff o feysydd Gwasanaethau eraill / Mynediad at staff banc)
-

3. Cyllideb

- A oes digon o gyllideb?
- Faint yn rhagor o lorïau a staff fyddai eu hangen i gyflawni'r swyddogaeth o gasglu sbwriel? Faint fyddai'n ei gostio?
- Beth yw'r gost fesul aelwyd yr wythnos a beth fyddai cost gwasanaeth eurog?
- Fe wnaethon nhw gau Beulah gydag arbediad amcanol o £40,000 ond wedyn roedden nhw'n danfon sbwriel i Lanbedr Pont Steffan gyda'r cerbydau'n gwneud 7-8 milltir y galwyn. A oedd unrhyw arbediad? Faint? Ydy Beulah wedi ailagor nawr?

4. Allanoli

- A ddylem edrych ar ffyrdd amgen o weithio? Allanoli? A fyddai hwn yn opsiwn rhatach?
- Rhoddwyd enghraifft o ddefnyddio contractwr preifat ar gyfer casglu masnachol, heb fethu unwaith mewn 7 mlynedd
- A ydych chi wedi archwilio'r opsiwn o gyflogi contractwyr pan fo tarfu?
- Mewn cyfnod anodd oni allwn ddefnyddio ffermwyr, mae ganddynt yr offer i gynorthwyo?

5. Fflyd/cynnal a chadw

- Faint o lorïau sbwriel sydd eu hangen i gasglu bagiau du yn ddiogel bob wythnos?
- Faint o lorïau sydd eu hangen i gasglu bagiau ailgylchu yn ddiogel bob wythnos?
- Pa ganran o gerbydau sy'n anefnyddiadwy bob wythnos?
- A oes gennym fecanyddion digonol i gadw'r lorïau'n ddefnyddiol?
- Pan fydd angen adnewyddu'r fflyd, a fyddai'n opsiwn i edrych ar gerbydau llai nad oes angen i yrwyr fod â thrwydded HGV/rhatach i'w rhedeg?
- Ar ôl bod i Lanyrafon a gweld 8 cerbyd ddim yn cael eu defnyddio, a ddylem fod yn dyblu'r sifftiau gyda'r un nifer o gerbydau?

6. Cyfathrebu

- A fyddai'n bosibl gwella cyfathrebu pan fo tarfu, mae llawer o bobl yn ansicr a ddylent adael gwastraff am y diwrnod nesaf neu gyflwyno'r wythnos ganlynol, nid oes cysondeb. Mae gan y Cyfathrebiad a anfonir at Gynghorwyr nodyn yn dweud na ddylid ei rannu.
- Nid pawb sydd ar y cyfryngau cymdeithasol
- A all y negeseuon dyddiol/ddwywaith y dydd fod yn fwy penodol h.y. bagiau du, ailgylchu, bwyd, gwydr a beth sydd heb ei gasglu?
- Mae angen casglu tystiolaeth o'r gweithlu a'r cyhoedd
- Mae datganiad i'r wasg yn bwysig

7. Safleoedd amwynder

- Pam nad yw Safleoedd Amwynder yn derbyn bagiau gwastraff pan fo problemau gyda chasglu, mae rhai trigolion yn hapus i fynd â'u bagiau yno?
- Ym Mhenparc maen nhw'n mynnu agor y bagiau du, pam? Nid oes neb am ei wneud
- A ellid gosod sgipliau yng Nglanyrafon i alluogi pobl i fynd â'u gwastraff yno os ydynt yn dymuno, pan nad yw'n cael ei gasglu?

8. Clic

- Faint o ymholiadau mewn perthynas â materion Casglu Gwastraff y mae Clic wedi'u cael yn ystod y 6 mis diwethaf?

Y Cynghorydd Gwyn Wigley Evans,
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus

